

A2 KIRJAIMISTO (luonnos)

A ARAMEA, <https://genfibeta.weebly.com/a.html>
(genfibeta.weebly.com/ muuttuu myöhemmin gen.fi/-osoitteeksi)

A2 YLEISTÄ, <https://genfibeta.weebly.com/a2.html>

A2 Kirjaimisto, <https://genfibeta.weebly.com/a2-kirjaimisto.html>

SISÄLLYSLUETTELO

0. Johdanto
1. Konsonantit
2. Konsonanttimuutokset hepreasta arameaan
  - 2.1 Heprean sibilantti voi olla arameassa dentaali
    - 2.1.1 Heprean zain voi olla arameassa dalet
    - 2.1.2 Heprean tsadi voi olla arameassa tet
    - 2.1.3 Heprean shin voi olla arameassa tav
  - 2.2 Muita konsonanttimuutoksia hepreasta arameaan
    - 2.2.1 Heprean tsadi voi olla arameassa ain
    - 2.2.2 Heprean ain voi olla arameassa alef
    - 2.2.3 Heprean mem voi olla arameassa nun
    - 2.2.4 Heprean shin voi olla arameassa samech
    - 2.2.5 Heprean nun voi olla arameassa resh
    - 2.2.6 Heprean bet voi olla arameassa pe
    - 2.2.7 Heprean he-kirjain voi olla arameassa alef
3. Aramean konsonanttivaihtelut
  - 3.1 Sin ja samech vaihtelevat
  - 3.2 Sanan lopussa he ja alef vaihtelevat
  - 3.3 Ain-kirjaimen tilalla voi olla kof
4. Sanastoa

0. JOHDANTO

Raamatun aramean opiskelu on ainakin suomalaisessa kontekstissa yksinkertaisinta aloittaa klassisen heprean opiskelulla. Allekirjoittaneen tuottamissa aramean dokumenteissa lähdetään liikkeelle siitä perusolettamuksesta, että opiskelija osaa vähintään kohtuullisen hyvin Raamatun hepreaa.

Opetuksessa mielenkiinto suuntautuukin usein heprean ja aramean kielten keskinäiseen vertailuun. Näkökulma on aina se, että ensin on ollut heprea (tai sen alkumuoto), josta myös aramean kieli kaikkien muiden kielten ohella on syntynyt.

Satunnaisesti dokumenteissa voidaan viitata Raamatun heprean ja aramean lisäksi myös myöhemmän heprean ja aramean väliseen vuorovaikutukseen.

1. KONSONANTIT

Raamatun aramean konsonantit ovat identtiset heprean kanssa. Samoin kuin hepreassa myös **beged kefet** -kirjaimet ovat klassisesti ääntyneet kahdella eri tavalla: pisteellisinä umpiäänteenä (eksplosiivisesti eli "räjähtävästi") tai pisteettöminä hankaavasti (frikatiivisesti).

Nykyisin ainoastaan **bet-**, **kaf-** ja **pe-** kirjainten osalta ero kuuluu lausumisessa. **Gimel-**, **dalet-** ja **tav-** kirjaimet lausutaan aina umpiäänteenä (eli suomalaisittain tavallisesti) riippumatta siitä, onko niissä pistettä vai ei.

Kurkkuaänteiden lausumisessa voi halutessaan yksinkertaisuuden ja helppouden vuoksi noudattaa nykyheprealaista käytäntöä: **Alef-** ja **ain-** kirjaimet toimivat vokaalimerkin yhteydessä tavurajan merkinä; ilman omaa vokaalimerkkiä ne ovat mykkiä. **Shva-**vokaalilla varustettu ain ääntyy kuitenkin lyhyenä a-äänteenä: ääntämyksellisesti se on identtinen **chataf patach** -vokaalin kanssa esiintyvälle ain-kirjaimelle.

Historiallisesti on myös huomattava, että Jeesuksen äidinkielessä eli läntisen juutalaisaramean galilealaisessa murteessa käytännössä kaikki kurkkuaänteet olivat mykistyneet, toisin kuin klassisemman ääntämyksen säilyttäneessä Juudan murteessa. Tästä syystä Galilean murretta puhuvien ei sallittu lukea Jerusalemin temppelissä ääneen Tooraa eikä profeettoja, koska vaillinainen lausuminen saattoi tuottaa kuulijoille väärinymmärryksiä.

Katso H4A Konsonanttikartta, <https://genfibeta.weebly.com/h4a-konsonanttikartta.html>,
H4A Konsonantit, <https://genfibeta.weebly.com/h4a-konsonantit.html>

2. KONSONANTTIMUUTOKSET HEPREASTA ARAMEAAN

Heprea ja aramea ovat läheisiä sukulaiskieliä. Seuraavien konsonanttimuutoksien hahmottaminen helpottaa merkittävästi monien aramean sanojen tunnistamisessa.

2.1 HEPREAN SIBILANTTI VOI OLLA ARAMEASSA DENTAALI

Heprean sibilantti eli s-äänne voi muuttua arameassa vastaavaksi dentaaliksi eli t-äänteeksi:

2.1.1 HEPREAN ZAIN VOI OLLA ARAMEASSA DALET

Soinnillinen sibilantti zain voi muuttua arameassa soinnilliseksi dentaaliksi eli dalet-kirjaimeksi.

ז > ד

זָבַח BH > דָּבַח BA uhrata teurasuhri

זָהָב BH > דָּהָב BA kulta

2.1.2 HEPREAN TSADI VOI OLLA ARAMEASSA TET

Emfaattinen sibilantti tsadi voi muuttua emfaattiseksi dentaaliksi eli tet-kirjaimeksi.

צ > ט

צֹרַח BH > טֹרַח BA vuori

קִיץ BH > קִיט BA kesä

2.1.3 HEPREAN SHIN VOI OLLA ARAMEASSA TAV

Soinniton sibilantti shin (suhu-s) voi muuttua soinnittomaksi dentaaliksi eli tav-kirjaimeksi.

ש > ת

יָשַׁב BH > יָתַב BA istua, asua

שְׁנַיִם BH > תְּרִין BA num. kaksi

שׁוֹר BH > תּוֹר BA härkä, sonni

שְׁלֹשׁ BH > תְּלַת BA kolme

2.2 MUTTA KONSONANTTIMUUTOKSIA HEPREASTA ARAMEAAN

2.2.1 HEPREAN TSADI VOI OLLA ARAMEASSA AIN

Tsadi voi muuttua tet-kirjaimen ohella myös ain-kirjaimeksi.

צ > ע

אַרְצַי BH > אַרְעַי BA maa

עֵץ BH > אֶעַי BA puu

2.2.2 HEPREAN AIN VOI OLLA ARAMEASSA ALEF

Heprean ain-kirjain voi muuttua arameassa alef-kirjaimeksi.

ע > א

עֵץ BH > אֶעַי BA puu

2.2.3 HEPREAN MEM- PÄÄTE VOI OLLA ARAMEASSA NUN

Esimerkiksi sekä maskuliinin monikon että duaalin tunnuksessa oleva m-pääte muuttuu arameassa nun-päätteeksi.

מ > נ

מְלָכִים BH	>	מְלָכִין BA	kuninkaat
שְׁנַיִם BH	>	תְּרִין BA	num. kaksi
שָׁמַיִם BH	>	שְׁמַיִן BA	taivas, taivaat, "kaksoistaivas"
הֵמָּה (הֵם) BH		הֵמוּ, הַמּוֹן, אֲנּוּן BA	he, ne

2.2.4 HEPREAN SHIN VOI OLLA ARAMEASSA SAMECH

Sibilantit eli suhuäänteet (s-äänteet) voivat joskus vaihtua keskenään.

ש > ס

שֵׁפָר BH	olla kaunis,	>	סֵפָר aram.	leikata hiukset,
	miellyttävä			"kaunistaa"

2.2.5 HEPREAN NUN VOI OLLA ARAMEASSA RESH

Heprean nun-kirjain voi muuttua arameassa resh-kirjaimeksi.

נ > ר

בֵּן BH	>	בֵּר BA	poika
שְׁנַיִם BH	>	תְּרִין BA	num. kaksi

2.2.6 HEPREAN BET VOI OLLA ARAMEASSA PE

Heprean bet voi muuttua arameassa pe-kirjaimeksi.

פ > ב

פְּרִזֵּל BH   פְּרִזֵּל BA rauta > ferro lat.

2.2.7 HEPREAN HE-KIRJAIN VOI OLLA ARAMEASSA ALEF

Heprean he-kirjain voi heikentyä arameassa alef-kirjaimeksi

א > ה

הֵמָּה (הֵם) BH   אֲנוּן [הַמּוֹן, הַמּוֹן] BA he, ne

3. ARAMEAN KONSONANTTIVAIHTELUT

3.1 SIN JA SAMECH VAIHTELEVAT

Aramean sanojen kirjoitusasussa sin- ja samech-kirjaimet voivat vaihdella.

ס > שׁ

אַרְתָּחְשִׁסְתָּא > אַרְתָּחְשִׁתָּא Artakserkses

שִׁבְכָא > סִבְכָא harppu

3.2 SANAN LOPUSSA HE JA ALEF VAIHTELEVAT

Sanan lopussa he- ja alef-kirjaimet voivat vaihdella.

א > ה (sanan lopussa)

א > ה (sanan lopussa)

לֹא > לֵה ei

נְהָרָא > נְהָרָה st. det. virta, joki

3.3 AIN-KIRJAIMEN TILALLA VOI OLLA KOF

Ain voi muuttua kof-kirjaimeksi.

ע > ק

אַרְעָא > אַרְקָא maa st. det. (Jer. 10:11)

4. SANASTOA

זָהָב mask. (23x, 9147, Esra 5:14) kulta, **gold**

BH זָהָב

זָבַח v. (1x, 9143, Esra 6:3) uhrata, **to perform a sacrifice**

BH זָבַח

זָבַח mask. (1x, 9144, Esra 6:3) teurasuhri, **sacrifice**

BH זָבַח

קָיִט mask. (1x, 9554, Dan. 2:35) kesä, **summer**

BH קָיִץ

טוֹר mask. (2x, 9262, Dan. 2:35,45) vuori, **mountain**

BH צוֹר kallio, vuori, **rock, mountain**

אַרְעָ fem. (21x, 9069, Jer. 10:11, Dan. 2:35, Esra 5:11) maa, maapallo, maaperä, **earth, soil**

BH אֶרֶץ maa, maapallo, maa, maa-alue, maaperä, **earth, land, soil**

אַרְעָּ yks. + määr. art. (se) maa, maaperä, **the earth, soil**

BH הָאָרֶץ

אַרְעָּ yks. + lokat. kohti maata, alaspäin, **earthward, downward**

BH אֶרְצָּ maahan (maa-alueelle), **to the land**

אַע mask. (5x, 9052, Dan. 5:4, Esra 5:8) puu, rakennuspuu, **wood, timber**

BH עֵץ

תוֹר mask. (7x, 9674, Esra 6:9, Dan. 4:22) sonni, härkä, **bullock**

BH שׁוֹר

יִתְבֹּ (5x, 9300, Dan. 7:9, Esra 4:10) istua, istuutua, asua, **to sit, to be seated, to dwell**

BH יִשְׁבֹּ

לֹא kieltos. (81x, 9331, Jer. 10:11, Esra 4:13) ei, **no, not**

לֹה kieltos. (1x, 9331, Dan. 4:32) ei, **no, not**

BH לֹא

נְהַר mask. (15x, 9409, Dan. 7:10, Esra 4:10) virta, joki, Eufratvirta,
stream, river, Eufrat

נְהַרָא yks. + määr. art. (1x, Esra 4:16), נְהַרְהָ (13x)

BH נְהַר

אַרְתַּחְשֶׁסְתָּא mask. erisn. (2x, 9072, Esra 7:12, 21) Artahsasta,
Artakserkses, Artaxerxes

אַרְתַּחְשֶׁסְתָּא (4x, 9072, Esra 4:8)

BH אַרְתַּחְשֶׁסְתָּא (7x, 745, Esra 7:1)

BH אַרְתַּחְשֶׁסְתָּא (1x, 745, Esra 4:7)

סְבִיכָא mask.? fem.? (1x, 9600, Dan. 3:5) harppu, kolmikulmainen
nelikielinen soitin, harp, triangular musical instrument with four strings

סְבִיכָא mask.? fem.? (3x, 9600, Dan. 3:7)